

Tadeusz Grabarczyk

Życiorys naukowy profesora Jerzego Kmiecińskiego

Przegląd Nauk Historycznych 11/1, 213-215

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

którzy. Dużą rolę w jego pracy odgrywały badania archeologiczne, a także różne dyscypliny naukowe, w tym badania geograficzne. W ostatnich słowach podziękował gorąco rektorowi UŁ, Wysokiemu Senatowi, dziekanowi Wydziału Filozoficzno-Historycznego i swojemu promotorowi prof. Janowi Szymczakowi.

Na tym zakończyła się uroczystość odnowienia doktoratu UŁ prof. Marii Turowskiej, prof. Jerzego Kmiecńskiego i prof. Stanisława M. Zajączkowskiego. Nowo uhonorowanym uczonym serdecznie gratulujemy i życzymy im jeszcze wielu lat twórczej pracy.

MAŁGORZATA KARKOCHA

UNIWERSYTET ŁÓDZKI

Życiorys naukowy profesora Jerzego Kmiecńskiego

Profesor Jerzy Kmiecński urodził się 8 listopada 1927 r. w Piotrkowie Trybunalskim w rodzinie inteligenckiej. W 1948 r. zdał w tamtejszym liceum maturę i w tym samym roku podjął studia na Uniwersytecie Jagiellońskim na kierunku historia sztuki, u prof. Wojśława Molè. Wkrótce zmienił uczelnię i kierunek studiów, przenosząc się na archeologię na Uniwersytet Łódzki, gdzie studiował pod kierunkiem prof. Konrada Jażdżewskiego. Już w trakcie studiów pracował jako asystent przy programie *Badań nad Początkami Państwa Polskiego*, uczestnicząc jako jeden z zastępców Konrada Jażdżewskiego w ekipie badającej wczesnośredniowieczny Gdańsk. Dzięki temu miał możliwość zapoznania się z problematyką średniowiecznych miast, co stało się jego pasją trwającą do dzisiaj. Przeszedł także gruntowne wykształcenie terenowe. Doceniając jego umiejętności w tym zakresie, prof. K. Jażdżewski powierzył mu kierowanie wykopaliskami na cmentarzysku wczesnośredniowiecznym w Lutomierniku.

Pracę magisterską pt. *Organizacja społeczna rybaków gdańskich w XII–XIII wieku*, realizowaną pod kierunkiem swojego mistrza, obronił w 1952 r. Wtedy też powierzono mu pełnienie obowiązków inspektora-rzeczoznawcy zabytków archeologicznych przy Minister-

stwie Kultury i Sztuki na województwa łódzkie, bydgoskie i gdańskie.

W 1956 r. objął Jerzy Kmiecński stanowisko asystenta, a następnie adiunkta w Katedrze Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego. Skierował wtedy swoje zainteresowania na okres lateński i wpływów rzymskich, zwłaszcza zaś na problemy migracji grup ludzkich, m.in. wędrówki Gotów (badania te kontynuuje po dzień dzisiejszy). W tym czasie rozpoczął i kierował pracami wykopaliskowymi w Odrach i Wisiorach na Pomorzu Wschodnim, które były zarazem miejscami szkolenia studentów krajowych i zagranicznych.

Przez trzy semestry w latach 1959–1960 przebywał jako asystent na uniwersytecie w Bonn, zbierając materiały do pracy doktorskiej. Uzupełnieniem studiów zagranicznych były wyjazdy do Szwecji, Danii i Norwegii. W 1962 r. obronił pracę doktorską pt. *Zagadnienie tzw. kultury gocko-gepidzkiej w starszym okresie rzymskim*, przedstawiając nowe spojrzenie na problem migracji Gotów.

W roku 1969 został powołany na stanowisko docenta w Katedrze Archeologii UŁ. Wówczas rozpoczął realizację projektu badawczego *Dynamika zmian środowiska naturalnego i kulturowego na Pomorzu Wschodnim w pradziejach i we wczesnym średniowieczu*. W ramach tego programu kierował badaniami zarówno cmentarzyska w Odrach, jak i grodziska w Raciażu, w północnej części Borów Tucholskich.

W 1972 r. Jerzy Kmiecński objął stanowisko kierownika Katedry Archeologii UŁ, poświęcając wiele lat działalności organizacyjnej, która zaowocowała m.in. znacznym wzrostem osobowym kierowanej przez Niego placówki. Umożliwiło to w okresie późniejszym powołanie do życia Instytutu Archeologii. Nie zaniedbywał też pracy naukowej. Zainicjował projekt badawczy *Peregrinatio Gothica*, którego wyniki były prezentowane na wielu konferencjach w ramach UNESCO, m.in. w Sztokholmie, Santiago de Compostela, Bonn i Brnie. W latach 1984–1987 pełnił też funkcję prodziekana Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ.

Wielotorowa i wieloaspektowa działalność naukowa prof. Jerzego Kmiecńskiego zaowocowała pogłębioną refleksją z dziedziny historii myśli społecznej. Zajął się on bowiem badaniami dotyczącymi oddziaływania archeologii i nauk pokrewnych na kształtowanie się nacjonalizmu i poczucia narodowego, w wyniku czego powstała rozprawa *Nacjonalizm w germanoznawstwie niemieckim w XIX i w początkach XX wieku*. Stała się ona podstawą do nada-

nia mu w 1990 r. stopnia doktora habilitowanego. W 1992 r. Jerzy Kmiecński został nominowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego, a w 1997 r. otrzymał tytuł naukowy profesora.

W latach 1993–1997 sprawował funkcję kierownika Katedry Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, gdzie już wcześniej prowadził gościnnie wykłady. Jednocześnie w 1994 r. stworzył na Uniwersytecie Łódzkim Ośrodek Badań i Studiów Wschodu. Ośrodek ten wkrótce przekształcił się w Katedrę, a następnie, dzięki inicjatywie profesorów Waldemara Michowicza i Jerzego Kmiecńskiego, połączył się z innymi (podobnie zorientowanymi) katedrami i zakładami w Instytut Studiów Międzynarodowych. Profesor Jerzy Kmiecński został jego wicedyrektorem, pełniąc tę funkcję do roku 1998. Obecnie Profesor pracuje w Katedrze Systemów Politycznych, gdzie prowadzi seminarium doktoranckie nt. *Państwa i narody w procesie transformacji*. Nie odszedł też, wbrew pozorom, od archeologii, którą wciąż wykłada w Akademii Humanistycznej im. A. Gieysztor w Pułtusk.

TADEUSZ GRABARCZYK
UNIwersytet Łódzki

**Tekst laudacji wygłoszonej
w dniu 4 czerwca 2012 r. z okazji odnowienia
doktoratu Uniwersytetu Łódzkiego
profesora Jerzego Kmiecńskiego**

Magnificencjo,
Szanowni Doktorzy,
Państwo Dziekani,
Drodzy Goście

Zebraliśmy się aby dzisiaj (4 czerwca 2012 r.) uhonorować naszych starszych kolegów stosownymi dyplomami z okazji 50. rocznicy obrony prac doktorskich. Jednym z nich jest archeolog, profesor Jerzy Kmiecński.